

Mussolini v velikem strahu pred novo zvezo proti Italiji

V svarilu, ki ga je naslovil v Ligi narodov včlanjenim državam, opozarja na nevarnost evropske vojne. Novi francoski kabinet bo izvajal odločno politiko proti fašistični državi. Italijanska armada pod poveljništvom generala Graziana, ki je invadirala abesinsko puščavo, se umaknila nazaj in zasedla bolj varne pozicije.

Rim, 25. jan.—Diktator Mussolini je večerjaval s 12 državami, ki izvajajo ekonomske sankcije proti Italiji, v kateri jih je posvaril pred posledicami, če bodo skušale obati fašistično državo z jeklenim obročem. Militaristično zvezo sedmerih evropskih držav, ki je bila formirana na pobudo Velike Britanije proti Italiji, je označil za nevarnost evropskemu miru. V notih poudarja, da je bila ta zveza kovana zunaj Lige narodov.

Angleška spomenica, ki je bila objavljena zadnje sredo v Zvezi, je vsebovala naznanilo dogovora med Veliko Britanijo, Francijo, Grčijo, Turčijo in Jugoslavijo, ki določa skupno militaristično akcijo proti Italiji v slučaju neprovociranega italijanskega napada. Ostale dve članici male antante — Rumunija in Čehoslovakija — sta odobrili akcijo Jugoslavije, ki se je pridružila militaristični zvezi.

Fašistična vlada poudarja, da je za sedanjo napetost na Sredozemskem morju odgovorna Anglija, ki je poslala svoje vojne brodove na to morje. O nevarnosti Sredozemskega morja, pravijo fašistični krogi, ne more biti govora, ker v novi vojni zvezi niso vključene Španija in druge države ob tem morju.

Zaen z Mussolinijevim svašlom je rimska vlada objavila radni komunikle o velikih italijanskih zmagah v Afriki. Italijanski tisk je objavil poročila iz Asmare, Eritreje, v katerih je rečeno, da je v zadnjih dneh na severni in južni fronti padlo 8000 tisoč Abesincev, 1000 pa je bilo ujetih.

(To poročilo je v konfliktu z izjavami abesinskih avtoritet v Addis Ababi, v katerih je rečeno, da je v bitki v bližini mesta Makale padlo 1700 Italijanov, 800 italijanskih vojakov pa se je potalo.)

Pariz, 25. jan.—S formiranjem novega francoskega kabineta, kateremu načeljuje Albert Sarraut, je bil zadan velik udarec Italiji. Tu napovedujejo, da bo nova vlada izvajala bolj odločno politiko proti fašistični državi nego Lavalova, ki je bila zadnji četrtletni strogovaljenca.

Pozicijo zunanjega ministra v novi vladi je dobil Pierre-Etienne Flandin, ki je znan kot zagovornik Anglije in njene politike. Državni minister je Joseph Paul-Boncour, odprt Mussolinijev nasprotnik. Ta je nekoč nazval italijanskega diktatorja "karnevalskega cesarja". Spremembi francoske vlade pripisujejo veliko važnost, ker se bo v kratkem sestel odbor osemnajstoročice Lige narodov in na tistem sestanku razpravljali o oljnih sankcijah proti Italiji.

Dibouti, francoska Somalija, 25. jan.—Spektakularna italijanska invazija južnega ozemlja Abesinije, ki jo je izvedel general Rodolfo Graziani, poveljnik italijanske armade, je izgubila vsa pomen, ko je bilo naznanjeno, da se je armada s svojimi tanki in motornimi vozili umaknila nazaj in zasedla varnejše pozicije. Italijanske čete (Dolje na 3. strani.)

Domače vesti

Novi grobovi in neareče na zapadu
Butte, Mont. — V bolnišnici St. James se nahaja Avgust Špolar z zlomljeno nogo. Ponesrečil se je pri delu v rudniku. Tam se nahaja tudi Miroslav Vujnovič, ki je bil tudi pobit v rudniku. Angela Kozarnik se je morala podvreči težki operaciji. Vsi trije so člani društva 207 SNPJ.

Trinidad, Colo. — Tu je pred kratkim umrl Frank Jerošek, član društva 66 SNPJ. V starem kraju zapuša brata in sestro.

Iz San Francisc
San Francisco, Cal. — Tu je umrl John Guštin, star 56 let in doma iz Gornje Lokavice pri Metliki v Beli Krajini. Podlegel je težki operaciji. Bil je motornik na ulični železnici. — Dalje je naglo umrl, zadet od kapi, Jakob Skala, star 73 let in doma od Semčica v Beli Krajini. Zapuša ženo, sina in omoženo hčer. Bil je eden najstarejših naseljencev v tej naselbini. — Pred kratkim je umrla Kristina Svetič, stara 46 let in doma od Dragatstva v Beli Krajini. Zapuša moža in sina. — Tukajšnjega slovenskega župnika Fr. Turka je zadela mrtvoud med mašo v cerkvi. Odpejali so ga v bolnišnico.

Nov grob v Jolietu
Joliet. — Tu je umrla Ferdinanda Štalar, doma iz Gorenjcev pri Semčicu v Beli Krajini, slovenska nuna in učiteljica v farni šoli. Poučevala je od leta 1895.

Nagla smrt v New Yorku
New York. — Zadnje dni je v Brooklynu nanaglomila umrl Frank Tončič, star 48 let in doma iz Kamnika. Zapuša ženo in dva otroka.

Vesti iz Clevelanda
Cleveland. — Pred nekaj dnevi je umrla Mary Dolenc, roj. Ravnar, stara 66 let in doma iz Zaklanca pri Horjulu. V Ameriki je bila 38 let in tu zapuša tri sinove in dve hčeri. — Jerry Mohar je prejel žalostno vest, da je v Malem logu pri Likem potoku umrla njegova mati v starosti 80 let. V Ameriki zapuša sina in hčer.

Calumetske novice
Columet, Mch. — Zadnje dni je umrla Mary Svetič, stara 72 let in vdova. V Ameriki je bila 30 let. Umrla je sama in zapuščena. Njeni sinovi in hčere so razkropljeni po drugih krajih. — Jos. Ožanič v sosednjem So. Rangu leži v bolnišnici z zlomljeno nogo. Podri ga je avtomobil. — Iz Detroita je prišla vest, da je tamkaj umrl bivši Calumetčan John Puhek, star 73 let in doma od Črnomlja v Beli Krajini. V Calumetu je živel dolgo let in sicer na Centenialu, pred dobrimi desetimi leti je pa z družino vred odšel v Detroit.

Nova nacijska dieta!
Berlin. — "Mi lahko živimo brez masla, ne moremo pa ostati brez kanonov." Tako pravi Nemci nacijski propagandni minister Goebbels.

Podaniki Velike Britanije se puntajo

Nočejo priseči zvestobe novemu kralju

Dublin, Iraka svobodna država, 28. jan. — Iraka je sicer naznanila uradno žalovanje za pokojnim angleškim kraljem, toda običajno proklamacijo novega kralja Edvarda VIII. je docela ignorirala. De Valera, predsednik irske vlade, kar molči.

Glasgow, Škotska, 25. jan. — Trinajst levičarskih članov tukajšnjega mestnega sveta je večerjalo glasovalo proti resoluciji, katera izraža simpatije kraljevi rodbini in zvestobo novemu kralju. Levičarski govorniki so izjavili, da monarhizem je temelj kapitalizma.

Capetown, Južnoafriška zveza, 25. jan. — Devetnajst poslancev, ki pripadajo republičanski straki, je večerjalo demonstrativno zapustilo parlament Južnoafriške zveze, ko je premier pozval zbornico, naj sprejme resolucijo zvestobe novemu vladarju Velike Britanije.

Stavka rudarjev v Angliji odvrnjena

London, 25. jan. — Zveza rudarjev v Angliji, ki se je že tri mesece pripravljala na generalni štrajk, je zadnje dni sprejela revidirano mezdno pogodbo z lastniki rogov. Nova pogodba je kompromis. Rudarji so zahtevali dva šilinga meznega priboljška na dan, dobili pa so en šiling (25c). Ko je bil kompromis predložen članstvu rudarske organizacije na glasovanje, je 360.000 članov glasovalo zanj in 112.000 proti.

Izreden mrz zahteval čez sto žrtev

Chicago. — Silen mrz pod noč, ki je trajal tri dni — od srede do sobote — zadnji teden, je terjal čez sto človeških žrtev po srednjem zapadu, severozapadu in vzhodu Združenih držav. Žrtve so zmrznile ali pa zgorele, ko so se vnela stanovanja vsled preveč zakurjenih peči. Samo v Chicagu so gasilci imeli opravka s 315 požari v teku omenjenih treh dni.

Dvoboj z avtomobili

Denver, Colo., 25. jan. — Policija je aretirala Theodora Bennetta in O. D. Nickolona, ki sta se na cesti zaletovala s svojima avtomobiloma drug v drugega. Oba sta bila odvedena v zapor na obtožbo nesposobnega obnašanja in oviranja cestnega prometa.

NOV TEROR PROTI NAJEMNINSKIM FARMARJEM

Plantážniki na jugu skušajo razbiti unijo s strahovlado

EVIKCIJE V ARKAN-SASU

Memphis, Tenn. — (FP) — Proti mladi uniji najemninških farmarjev so plantážniki v Arkanzasu zopet nastopili s novim terorjem, ki obeta zasenčiti celo lanski teroristični val. Da preprečijo razmah unije, so pričeli izganjati njene člane s plantaž, jih črnolistati, pretepati, streljati in groziti z linčanjem. Praveali teror je izbruhnil na plantaži C. H. Dibleja v bližini Earla, Ark., ki je izgnal 105 družin najemninških farmarjev.

Da to preprečijo, so člani unije pričeli piketirati njegovo plantažo, nakar se je proti njim odprlo klanovsko peklo. Šerifi in vigilanti so udri na dva shoda v dveh zamorskih cerkvah, kjer so pričeli udrihati po zbovalcih in streljati za beženci. Dva sta bila ustreljena v herbet. Vigilanti so izgnali unijske voditelje, organizator Kester pa je komaj ušel linčanju.

Med izgnanimi družinami z Diblejeve plantaže je bilo tudi 28 otrok pod šestim letom starosti. Po razbitju omenjenih dveh shodov so se vigilanti spravili tudi nad ženske in otroke ter jih pričeli pretepati. Pretepen je bil vsakdo, član ali simpatičar unije, ki jim je prišel v roke.

Za pomoč izgnanim družinam sta se organizator Kester in tajnik unije H. L. Mitchell obrnili na Izredni pomožni stavkovni odbor v New Yorku, kateremu načeljuje Norman Thomas. Prav tako sta se obrnila s protesti tudi na zveznega poljedelskega tajnika Wallaceja, predsednika Roosevelta in arkanasaškega gubernerja Putrella.

Litvinov se bo udeležil pogreba angleškega kralja

Moskva, 25. jan. — Sovjetska vlada je imenovala svoje reprezentante, ki jo bodo zastopali pri pogrebu angleškega kralja Jurija. Ti so Maksim Litvinov, komisar za zunanje zadeve, ki se sedaj mudi v Zeneji; Mihail Tukačevskij, vojni podkomisar, in sovjetski poslanik v Londonu.

Governer bi rad rešil Hauptmanna

Predlaga novo preizkušnjo za jetnika

Trenton, N. J., 25. jan. — Governer Harold G. Hoffman je naznanil, da je naklonjen novi preizkušnji, ki naj bi dokazala, ali Bruno Richard Hauptmann, ki je bil spoznan za krivega ugrabljenja in umora Lindberghovega otroka in obsojen v smrt na električnem stolu, laže, ko vedno trdi, da je nedolžen. Preizkušnja naj bi se vršila s posebnim detektorjem, ki ga je izumil dr. W. M. Marston iz New Yorka.

"Rad bi videl, da se Hauptmann podvrže tej preizkušnji," je rekel governer. "Morda bi ta razprila dvome mnogih ljudi, ki so prepričani, da Hauptmann ni sam izvršil zločina, temveč je imel zavzemnike, ki se sedaj skrivajo. Taki preizkušnji naj bi se podvrget tudi dr. John F. "Jafsis" Condon, glavna državna priča na obravnavi proti Hauptmannu."

Governer je imel konferenco z dr. Marstonom in potem je izjavil, da dvomi o legalnosti preizkušnje, ki bi se vršila brez zadevnega dovoljenja od načelnika državnega vrhovnega sodišča Thomasa W. Trencharda.

Tu so se pričele širiti govori, da bo Hoffman skušal odstaviti polkovnika H. N. Schwarzkopfa, načelnika državne policije, ki je tudi pričal proti Hauptmannu. Tu že krožijo petelje, vsebujejo apel na gubernerja, naj odstavi Schwarzkopfa in postavi na njegovo mesto polkovnika Marka O. Kimberlinga.

Nove obdolžitve japonskih militaristov

Japonski militaristi se pripravljajo na invazijo ruskega ozemlja

Moskva, 25. jan. — "Rdeča zvezda," glasilo sovjetskega vojnega ministrstva, je obdolžila Japonsko, da se pripravlja na invazijo ruskega ozemlja preko zunanje Mongolije, kjer so v teku japonske militaristične operacije.

List poudarja, da hočejo tokajski imperialisti napraviti iz notranje Mongolije japonsko kolonijo. V tem primeru bi bila ruska armada na vzhodu odrezana in s tem v zvezi "Rdeča zvezda" citira izjavo premierja zunanje Mongolije Genduna, ki jo je podal na kongresu mongolskega ljudstva.

"Japonske čete so se približale naši meji in sedaj se pripravljajo na vojno proti mongolski republiki in Sovjetski uniji," se glasi izjava.

Ozemlje, po katerem vodi proga transsibirske železnice, katera tvori važen člen med zapadno Rusijo in sovjetskimi militarističnimi aradišči na Daljnem vzhodu, je v nekaterih krajih oddaljeno le okrog sto milj od meje zunanje Mongolije.

Tokio, 25. jan. — Novi obmejni incidenti med zunanjo Mongolijo in Mandžukujem so povečali napetost. Zunanji mandžukuski minister je poslal oster protest vladi zunanje Mongolije, v katerem zahteva takojšen odpoklic mongolskih čet, ki vpadajo v mandžukuske teritorije. "Ako bo mongolska vlada ignorirala to zahtevo, bo morala nositi odgovornost za posledice," je rečeno v protestu.

Rusija opustila proletarsko geslo

Moskva, 25. jan. — Prvič po 19 letih, odkar so boljševiki zavladali v Rusiji in začeli kovati in tiskati lastni denar, je opuščeno mednarodno proletarsko geslo "Proletarci vseh dežel, združite se", ki je bilo doslej na sovjetskem denarju. Nov nikljasti drobci po 10, 15 in 20 kopejk, ki je prišel večerj v promet, nima več tega gesla. Na eni strani novega drobca je povit pčični kias z letnico 1935 spodaj, na drugi strani pa oficielni znak Sovjetske unije, kladivo in srp, brez vsakega besedila.

PREISKAVA RUSKE PROPAGANDE USTAVLJENA

Nova zmaga sovjetske diplomacije v Zenevi

LITVINOV OSVRKAL REAKCIJO

Zeneva, 25. jan. — Svet Lige narodov je omejil debato glede preloma diplomatskih odnosov med Urugvajem in sovjetsko Rusijo ter s tem preprečil prelaskavo komunistične propagande v drugih državah. Reprezentantoma prizadetih držav je le dovolil predložitev formalnega poročila, nakar je bila zadeva potisnjena v ozadje.

Ta akcija sveta Lige narodov je razočarala A. N. Guanija, reprezentanta Urugvaja, ki je očividno upal, da bo Zeneva posvetila večjo pozornost konfliktu med njegovo državo in sovjetsko Rusijo. Pričakoval je, da bo Zeneva odredila preiskavo, ki naj bi odkrila evidenco o komunistični propagandi, ki jo podpira in financira Sovjetska unija v drugih državah Južne Amerike in v Evropi. V svoji izjavi je signal dal tudi značaj sovjetske vlade in komunistične internacionale in poudarjal, da bi morale vse države podvzeti odločne korake proti tajni in odprti komunistični propagandi. Da dokaze, da je sovjetska vlada odgovorna za aktivnosti tretje internacionale, je opozoril svet Lige narodov na nedavni ameriški protest. Moskvi proti širjenju komunistične propagande v Združenih državah.

Guani je citiral zaupna poročila, katera je urugvajska vlada prejela iz Brazilije in v katerih je bilo rečeno, da je sovjetska Rusija finančno in drugače podpirala zadnjo revolucijo v Braziliji.

Za njim se je oglasil Maksim Litvinov, sovjetski komisar za zunanje zadeve, ki je odločno pobijal vse obdolžitve. Prečital je brzojavko, katero je poslal Moskvi Aleksander Minkin, sovjetski poslanik v Urugvaju, katerega je slednja izgnala po prelomu diplomatskih odnosov. V tej brzojavki je bilo rečeno, da je prišlo do preloma med obema državama, ker sovjetska Rusija ni hotela kupovati sira v Urugvaju. Litvinov je dalje opomnil Guanija, da Urugvaj ne potrebuje naukov, kako je treba voditi revolucije. Sedanja vlada, predsednika Gabriela Terra je prišla na krmi to s pomočjo krvavega puča. Litvinov je zaključil svoj govor z obdolžitvijo, da vse reakcionarne vlade skušajo skriti svoje agresivne namene z napadi na sovjetsko republiko. V javnosti naglašajo, da se bore proti komunistični nevarnosti, kar pa je le krinka, za katero skrivajo svoje prave namene.

Novi izgredi v Siriji

Beirut, Sirija, 25. jan. — V Damasku so ponovno izbruhnili izgredi proti francoskim avtoritetam, v katerih so bile štiri osebe ubite in okrog sto ranjenih, med temi dvajset policajev. Okrog 150 članov nacionalističnega bloka, ki vodi protifrancosko agitacijo, je bilo aretiranih.

zdržite se", ki je bilo doslej na sovjetskem denarju. Nov nikljasti drobci po 10, 15 in 20 kopejk, ki je prišel večerj v promet, nima več tega gesla. Na eni strani novega drobca je povit pčični kias z letnico 1935 spodaj, na drugi strani pa oficielni znak Sovjetske unije, kladivo in srp, brez vsakega besedila.

Prizor iz protestnih demonstracij religijnih delavcev, ki so izbruhnile, ko je B. Ridder, religijni administrator v newyorskem distriktu, naznanil, da bo 20.000 brezposelnim revežem ustavišena podpora.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LITVINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnost: za Zdravstvo dr. (vsebo) v Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Črna glasila po dogovoru. Rokopisni dopisi in nesporočeni glasbeni ne vrnejo. Rokopisni literarni vodnje (drin, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštne.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Masthead na vsaki strani slika s sliko:

PROSVETA

2557-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v sklopu, na primer (Dec. 31, 1935), poleg vsakega imena na naslovni strani, da vam je v tem datumu potekla naročnina. Ponovite jo prvotno, da se vam list ne ustavi.

"Demokracija" na vrhu

Pred kratkim so listi objavili dolg seznam imen in letnih plač, ki znašajo najmanj \$15,000. Ta seznam je bil objavljen na temelju zakona dohodninskega davka. Objavljenih je bilo okrog 18,000 imen.

Petnajst tisoč dolarjev letno je že lepa vsota. Med ameriški Slovenci jih je zelo malo s to plačo; kolikor jih je — niso delavci. V omenjenem seznamu so pa to "berači" z najnižjo plačo; tisoči, ki so omenjeni v seznamu, prejemajo več.

Na vrhu liste je mister Hearst, znani časnikarski magnat — ki poseduje 28 dnevnikov in 13 magazinov poleg mnogih drugih podjetij in figar skupno premoženje se ceni na 40 milijonov dolarjev — in zadnje čase "veliki boritelj" za demokracijo. Hearst ima redne visoke dohodke v obrestnih kuponih in dividendah, a poleg tega si odreže letno pol milijona dolarjev plače zato, ker napiše enkrat ali dvakrat v mesecu kak članek in daje navodila svojim urednikom. Dobro je, če je človek sam svoj boss in si sam nakazuje plačo!

Rekli smo, da je v seznamu 18,000 imen. Tudi to je lepo število, vendar je zelo majhno v primeri z ostalimi — 124,082,000 prebivalci v Združenih državah. Poleg teh, ki imajo redne plače, je nekaj stotisoč onih, ki prejemajo samo "redne dohodke", to je obresti, dividende in druge dohodke od svojih investiranih kapitalov. Računajo, da vseh teh bogatnikov je okrog 600,000 v Ameriki.

Se vedno pa ostane 124 milijonov in 400 tisoč oseb v ameriški republiki, ki prejemajo manj ko \$15,000 letno oziroma manj ko \$10,000, manj ko \$5,000, manj ko tisoč dolarjev — in ki ni ne prejemajo. Po zadnjem poročilu Ameriške delavske federacije je v Združenih državah še vedno enajst milijonov delavcev brez dela, torej brez dohodkov, razen če dobe kakšno podporo od vlade, vsi pa gotovo ne.

Lepa slika ameriške piramide!

Od 125 milijonov prebivalcev v Združenih državah je komaj dobrega pol milijona individvijev s stalnimi in bogatimi dohodki. Vzemimo, da je drugega pol milijona onih, ki prejemajo od \$500 do \$15,000 letnega dohodka v plačah ali v čimerki. To je milijon dobro situiranih ljudi na vrhu in sredi piramide, dočim se v spodnji plasti gnete 124 milijonov ljudi — industrijskih, rudniških, komercialnih in pisarniških delavcev ter farmerjev s svojimi družinami, ki komaj eksistirajo. Ti milijoni, kolikor jih med njimi trajno brezposelnih, so neprenehoma v skrbeh za svoj zaslužek, za svojo bodočnost in povprečno dobivajo le toliko, da imajo od rok do ust.

Kljub temu ta gromna ameriška masa plačuje največ davkov in s svojim delom vzdržuje oni milijon na vrhu. Iz majhnih centov in nikljev na dnu, ki prihajajo iz sto milijonov malih lepov, se steka ogromno jezero dolarjev na vrhu, katero je pod kontrolo majhnega števila največjih bogatinov.

In ta "špica" ameriške ekonomske in socialne piramide, dobrega pol milijona individvijev, ki se sami nazivajo za "krepke individije" in svoja kolosalna premoženja pripisujejo svojim osebnim zmoglostim, svojim privatnim iniciativam — ta delavska aristokracija, grupa avtoritativ in največjih reakcionarjev pod ameriškim soncem — hoče biti za čuvaja ameriške demokracije in svobode!

Medtem pa, ko ta "špica" besno tuli, da je njena demokracija in njena svoboda v nevarnosti, se histerično zaletava tudi v Rooseveltov režim. Zakaj? Zato, ker je Rooseveltov režim poskrbel, da je "špica" prva okrevala od krize! Profiti in dohodki "špice" so se čedno opomogli v preteklem letu, dočim so plače mednarodnih delavcev in dohodki farmerjev ostali na psu.

In v zahvalo za to generozno uslugo deli burbonska "špica" batine Rooseveltovi administraciji. Požrešnikom to še ni zadosti. Oni hočejo več in več! Roosevelt jim mora dati svojo svobodo, kakršno jim je dal Coolidge in Hoover! Lepa svoboda, ki naj prihaja od teh izkoriščevalcev! Lepa demokracija, ki naj jo imajo ti ljudje v zakupu!

Demokracija in svoboda, ki ju naj delijo troje na ameriški "špici", je najgriša karikatura, je — tiranstvo za delavski in farmerski razred Amerike. Ameriško ljudstvo se mora enkrat zahvaliti za "demokracijo" od zgoraj!

Glasovi iz naselbin

Z letne seje S.D.D.

Cleveland, O. — Ko sem bil pred 26 leti v Jolietu, Ill., mi je vedeževalka povedala, da bom nekoč še posedoval delnice, kakšne, ni vedela, ampak kapitalist bom postal! In res, areča mi je bila mila. Po naključju sem prišel v našo veliko vas Cleveland in postal sem delničar kar dveh korporacij narodnega izdelka, Zdržne zveze in Slovenskega delavskega doma. Le to je vrag, da od nobene delnice ne morem rezati kopunčkov, še manj pa prejemati dividende. Moje delnice so vredne le narodnega sočutja, ako bi se pa zameril kakšnemu višjemu pri družbi, se kaj lahko dogodi, da mi reče, da je moja delnica neveljavna. No, zadnji seji SDD na 16. januarja mi je še, vseeno bilo dovoljeno prisostvovati.

O tem našem zborovanju se je že prej precej govorilo, kaj vse bo. Tudi malo se je poagitalo, kot smo razvideli. Pa nič zato. Naši direktorji so nastopili. Vid: Jančič, predsednik naše korporacije, je dal znamenje, da je prišel čas, ko se naš metropolitni boj lahko prične. In poslušali smo, potem pa začeli govoriti malo bolj glasno. Nominacija za predsednika: Petrovič, Barbič, Tony Rupnik, Fende. Izvoljeni: predsednik Petrovič, podpredsednik Barbič, mrs. Matko, zapisničarica Klavdiva udari, seja se nadaljuje.

Poročilo Jančiča, predsednika: Mi smo delali kar se je dalo, ampak naš podpredsednik je največ delal za naš dom. Tajnik Vincenc Coff je podal dolgo tajniško poročilo ter nam povedal, da imamo prezidano poslopje in malo več dolga, ako pa bomo posekali dom in hranili naš denar v domu, se bo počel dolg izplačeval. Mrs. Rijavec je poročala za gospodinjinski osek; za dramatično društvo Anton Zigmán; za čitalnico Peter Dujmovič. Barbič je predlagal, da bi se pobirali prostovoljni prispevki za čitalnico. Nabranega \$19.30; pozneje je Michael Jakin daroval \$1.00. Sledi naša običajna zahvala po tajnici čitalnice Anni Prime.

Direktor Kalin poroča, da je petnajst direktorjev pri korporaciji, kadar je pa bilo treba kakšno delo izvršiti, jih ni mogel nikoli toliko naštet. Priporoča, naj v bodoče sprejmejo le taki, ki so "vidljivi", kadar se štejejo.

Ko je končal podpredsednik "Lindy" Lokar svoje poročilo, je dejal, da ga včasih kdo "po glavi udari" za njegovo trudopolno delo, nato pa se zahvalil mrs. Frances Godini, njenemu avaku Vinku Godini in "poljubil" je še Franka Barbiča. Zato so mu živahno ploskale prijateljice, kar mu je bilo v dopadajenje.

Zastopniki društev se niso nič oglašili, ko so bili pozvani, naj poročajo mnenje svojih društev za izboljšavo doma.

Volitve novih direktorjev. Nominiranih mnogo, mnogi so odklonili, izvoljeni pa so bili za dve leti: Jos. Durn, John Bohinc, A. Zigmán, Leo Perušek in Frank Videmšek, Louis Požar, Anton Jankovič (popotnik), Frank Fende (Gorenjec) in Frank Oblak (bo dež). Namestniki: Janez Habe, Franciška Godina in Louis Dugar. Sledeči so bili izvoljeni lani in imajo služiti še eno leto: Coff, Jančič, Lokar ml., Levstik, Prime.

Ko so bile volitve že v teku in štetje glasov, je prišel Johnny Lokar z izjavo, da ni zadovoljen, ker se jih ni več nominiralo in ker drugi niso bili zadovoljni sprejeti, da bo na prihodnji seji direktorjev resigniral, tako tudi par drugih. Vprašalo se ga je, kaj je delal prej, da se ni oglašil. Nekdo je omenil, da se ni dal zaupnice direktorjem. Predsednik pa je omenil, da on za enkrat take izjave na isti seji ne more opoštevati, ker ni prišla pred volitvami. Prime je dejal, ako bodo trije resignirali, bomo pa šli naprej s tremi manj, poslovali pa bomo. Tudi Chas. Lampe se je oglašil, rekoč: "Le pogledajte kakšni so sprejeti!" Jožetu Durnu, ki je doma iz Vipave, se pa to ni dopadalo: "Da,

moje ime je tam, ki je pa menda ravno toliko vredno kot tvoje!"

Razno. Ker ni bilo pritožbe na dnevnem redu, je Vinko Godina prinesel svojo radi pritožbo. Njegova pritožba je bila, da je bil naznanjen, da je nekaj govoril zoper direktorje in je prejel pismo od direktorja, da mora prekinati v naših slovenskih metropolitnih listih. Če pa ne, se bo postopalo sodnijskim potom, ali kot smo rekli v stari domovini "po šup" in z Godino v "pržon". Ker se pa ni hotel pokoriti "ukazu", se je prijavil Lokar, da pozna več prosekutorjev. In Vinko je moral k njemu, zato je pa želel, da bi mu delniška seja izplačala dnevnic. Seve, direktor Lokar je hotel napraviti vtis, da je to moral storiti, ker tako je bilo sklenjeno na direktorski seji.

In obdolžen je bil Frank Barbič, da je največ on zakrivil, ker je proces ustavil in da je javnost izvedela, ker v metropolitni smatrajo, da je Barbič edini "časnikarski" poročevalec, in le on ima pisalni stroj. So pozabili, da ima mrs. Godina hčer, ki dela nekeje v pisarni in imajo pisalni stroj doma. In da je bila politika kriva, V. Godina pa ni "palitišen", krivde pa ni bilo kamo obesiti. Zato je ostala tam, kjer se je skuhala. V. Godina pa tudi ni dobil povrnjene dnevnic in so rekli, naj gre tožiti. "Prej smo mi mislili tebe, ker te mi nismo, pa daj ti nas!"

Res je bilo smešno, ampak mi smo v metropoli. Mrs. Tolar je dejala, da ga je res slišala, ko je dejal, da direktorji so nepošten. In tudi mrs. Branisel ga je slišala, ki je pa rekla, da se je le njen soprog pogovarjal z Vinkom kot prijateljem in da ni nič slabega govoril.

Ker nas je ujezilo, smo sejo zaključili in zagrozili, da se spet vidimo in zopet udarimo — čez leto dni! Naša metropola je rešena za eno leto, kajti John "Lindy" Lokar ne bo res resigniral. Kaj bi pa počeli brez njega?

Edini poročevalec iz metropole, Vaš

Frank Barbič, 53.

Ženski osek S. N. D.

Detroit, Mich. — Leta 1928, se je na vzhodni strani našega mesta (east side) organiziral ženski osek Slovenskega narodnega doma. Ko je bila ta vest objavljena v Prosveti, se je pisu vrnila pomota v tem, da je namesto besede "ženski" zapisal besedo "gospodinjaki", kar je dalo gospodinjekemu klubu SDD radi slične rabe imena povsod, da je ugovarjal. Zadnje čase sem opazila na vabilih za skupno veselico osekov SND in SDD, da zadnji imenuje naš osek "gospodinjaki klub SND." Tudi če bi bili prvi dve besedi obeh osekov enaki, se bi kljub temu ti dve ženski organizaciji razlikovali po kraticeh SND in SDD.

Naša organizacija na vzhodni strani mesta se torej imenuje "Ženski osek SND." Namen tega osekja je, da poleg kuhinjskega dela v SND tudi združuje žene in dekleta v svrhu medsebojne vzajemnosti, izobrazbe in spoznavanja delavskih problemov, da se zavedamo, da delavčeva žena prav tako trpi pod sedanjim sistemom kakor njen mož v tovarni. Naš osek je glede poslovanja in financ tako rekoč avtonomen. Vsaka članica plača 15 centov mesečnih prispevkov, ti dohodki se pa največ porabijo v pomoč članicam v slučaju bolezni ali nesreče. To se izpolnjuje kolikor razmere dopuščajo. Dalje je namen tega osekja, da se mu pridobiva mladina, da se pouči o dejstvih, da bo vedela od kod in kdo so njih matere.

Ako se količkaj zanimamo za probleme naše mladice, lahko opazimo, da se nam hitro odtujuje in izginja v takozvanem amerikanizmu. Lahko, smo že tudi opazili, da se nekateri tu rojeni slovenski otroci sramujejo svojih staršev, ker so prišli iz Evrope. Tega dela imamo dovolj pred seboj in potrebno je, da ga bi izvršili. Saj, ko bomo pričeli vsa ta dela vršiti, nam

bodo res domovi potrebni in koristni. Resnica je, da smo vedno v finančnih stiskah, ako pa se bi v večji meri zavedali naših skupnih koristi, bi tudi to breme prenesli. Ako malo pomislimo, vidimo, da naš delavci potrebujejo največ svojega zaslužka v nasprotno svrhe.

Da nam bo mogoče naše delo v resnici izvršiti z uspehom, apeliramo na vse žene in dekleta, da pristopijo v našo organizacijo, v ženski osek SND. Apelliram na vse članice tega osekja, naj vsaka pripelje eno novo članico na prihodnjo sejo dne 13. feb. v prostore na 17149 John R. Apelliram tudi na zavedne žene, da ona hiša, katere še nima dnevnika Prosvete, da si ga naroči, kajti ta list nam je najbolj potreben in najbolj koristen. Vedno poroča o vseh važnih novicah, nezdodah in nesrečah ter o delavskih bojih in drugih koristnih stvareh. Sploh prinaša koristno štivo, ki nam je potrebno in koristno. Tudi nam ženske veže dolžnost, da si vzamemo več časa za čitanje delavskih knjig in časopisov kot sta Prosveta in Proletarec, dva neustrašena borca za delavske pravice. Nam ženskam je potrebno, da odpravimo naše slabosti, osebnost in nevoščljivost, privatno in javno obrekovalje. Vsaj toliko se moramo zavedati, da ima vsaka žena kakšno napako in vsak človek sploh, ter da ima vsaka žena dovolj dela, ako najprej svojo hišo počisti, potem šele naj gre drugim.

Uverjena sem, ko bomo vse te naše slabosti odpravile, da bo več sporazuma med nami ter več harmonije. Zato apeliramo na vaš razum, da se organizirate. Čim več nas bo, tem več uspeha bomo imele, tem večja moč in sila bomo postale. Pozdrav vsem zavednim ženam!

Mary Jurca, tajnica ženskega osekja SND.

O delu, zimi in 50-letnici

Windsor Heights, W. Va. — Ker baš pošiljam par naročnim dnevniku Prosveti, bom na kratko sporočil o delu. Zadnjih par mesecev se dela po 5 dni v tednu in upošelenih je bilo tudi precej novih delavcev. Nesreč je mnogo. Tu sem že 6 let in ne bom zgrešil, če zapisem, da v prešlih petih letih ni bilo toliko ljudi pobitih kot v zadnjih petih mesecih, nekateri tudi do smrti.

Zima je precej ostro pritisnila, in to že drugič. Na 19. jan. je padlo toliko snega, da ni bilo mogoče nikamor, še na društveno sejo nismo mogli, ker smo oddaljeni od društvenega sedeža. Zvečer je pa kompanija s traktorjem razrinila sneg po glavnih cestah. Menda so se bali, da rudarji ne bi mogli priti naslednje jutro do rova. In če ne bi prenehalo snežiti, res ne bi bilo mogoče iz rova.

Izkreno se zahvaljujem vsem za poslana darila in voščila, ki sem jih prejel ob moji 50-letnici rojstnega dne. L. Mihacič je skrbel s svojo harmoniko, da ni nihče ostal pri miru. Ko so mi ukazali, da moram ugasniti 50 svečk, nisem imel uspeha in sta dve ostali, zato so rekli, da bom živel le še dve leti. Mar bi se še tisti večer posloval, ker je bilo tako lušno, da sem se moral tudi jaz zasukaati. Ker pa še nisem trdnega zdravja, je bilo težko. Lepa hvala vsem za izkazano naklonjenost, o priliki pa povrnem.

Frank Kolenc, 353.

Delavske razmere in izobrazba
Bellaire, O. — Delavci, potomci revnih staršev, smo od rojstva zapisani večnemu garanju in najrajši pričnemo naše dopise edinele z delavskimi razmerami, kajti brez dela ni jela.

Dne 3. okt. m. l. nas je bilo nad 600 rudarjev pogonanih na ceste iz rova št. 6, last Rail River Co. Takoj nato smo se vsi registrirali za delo pri WPA, in res, večina je bila poklicana na delo dne 18. nov. In baš v tem času je imenovana družba uposila v rovu št. 3 okrog 250 rudarjev od rova št. 6. Tako smo vsi od takrat delali tu in tam do 10. jan. t. l. Takrat pa smo bili kar presrečeni, ker nas je družba Rail River poklicala nazaj v rova št. 6. In dne 13. jan. smo zasedli svoje stare prostore v dotičnem rovu. Kako in koliko časa bo rov obratoval, se še

Zvezni senator Millard Tydings.

ne ve, konstantiramo oziroma računamo pa, da okrog 8 mesecev, če bo sedaj delal vsaj do konca maja.

Takoj ko smo pričeli z delom, so nam dali navodilo, če ne bomo čistili premoaga dovolj dobro, da bodo rov št. 6 spet zaprli, in to pot za precej časa. Vsem rudarjem je bilo ukazano, da moramo kupiti takozvane varnostne kape, predno začnemo z delom, kdor se ne pokori, ne dobi dela nazaj. Nekateri so se zmužili in posedli v vozičke, pa je prišel delovodja in je vse one, kateri niso imeli varnostnih čelad, pritiral ven. Tako izgledamo sedaj, kadar pridemo iz rova, kakor abesinski vojščaki, le da so naša pokrivala črne barve.

Zimo imamo precej hudost, tudi snega ne manjka. Nevarnost preti nižinam, če nastane južno vreme in prične deževati, ker bi voda narasla in zalila vse nižine, kar bi paraliziralo ves promet, dokler ne bi voda odtekla in se omejila na svojo strugo. Pri tem bodo seveda najbolj prizadeti nižji sloji, ki stanujejo blizu vode. Bogatini že poskrbijo, da so njihove vile na varnem pred vsemi naravnimi elementi.

Delavci in delavke nismo imeli prilike trgati hlače po visokih solah, da se bi učili živeti od delavskih žuljev. Imamo pa priliko, da se dodobra prepričamo in podučimo, kako in na kateri način se je človek začel razvijati, če pazno čitamo Molkove knjige Priče evolucije, Socialni ideali in Elementi moderne izobrazbe. Te in druge podučne knjige smo tukaj prvič dobili od Prosvetne matice ter jih razdelili med članstvo SNPJ. Če nas bi pred 40. leti učili v šoli vsebino, kakršna je v teh knjigah, bi danes gotovo bilo drugače na svetu, posebej no kar se tiče praznovanja. Rojaki delavci, širite te knjige med mladino, da iz njih spozna resnico in da se sama prepriča, da smo precej let živeli v veliki temi, katero so nam v mladih letih razni verski učitelji zabili v naše mlade mozgane. Če je še kateri član SNPJ v tej okolici in želi čitati poleg omenjenih tudi ostale knjige, naj se zgleda pri podpisnemu in jih bo dobil brezplačno.

Delavci trpin, čitajmo knjige socialne vsebine! Kajti edino v znanstvenih in resničnih knjigah najdemo našo delavsko izobrazbo in naš spas. Prepričani bodimo, da s čitanjem znanstvenih knjig se bomo v bližnji bodočnosti otresli dosledno hinavskega praznovanja, ki je glavna cokolja naprdu, kar škoduje vsem nam enako v vseh ozirih. Če se pa tu in tam dobi še kakšen nevednež, ki verjame v posmrtno življenje, zanj v sedanjih razmerah ni več pomoči; tak človek lahko še gorak zleti v nebesa, če bo priden. Mi pa, kateri smo že marsikaj znanstvenega čitali, četudi smo le delavci, širimo znanstveno štivo in socialne ideje med narodi, da čim prej pridemo do našega mednarodnega cilja in da na tem svetu uživamo sad našega trudopolnega dela. Kar se tiče posmrtnega življenja: naj ga v polni meri uživajo oni, ki nas še sedaj skušajo o njem učiti. Mi pa, kakor svobodno misleči delavci, držimo se naših znanstvenih učiteljev in čitajmo znanstvene knjige ter se učimo znanja in izobrazbe, ki vodi v osvoboditev!

Louis Pavlinich, 258.

Poživiljenje italijanskega protifašizma

(Nadaljevanje in konec.)

V političnem oziru zahteva ta skupina: Spoznam med revolucionarnimi strankami in skupinami, da pride do radikalne rešitve italijanske krize in to na vseh terenih (cerkve, monarhije, zemlje, industrije itd.) Revolucionarji posebej, in oni posebno, ki nečejo revolucije ali se je boje. Skupno delovanje je nemogoče. Ne gre za to, da se ponovno pribore "meščanske pravice" in ne zato, kaj bo sledilo fašizmu. Gre samo zato, da se v Italiji ustvari revolucionarni položaj. To je prvo.

V praktičnem smislu: Ne uničite prejšnjih strank, toda vse skupaj takoj čvrsto povežite, da se doseže zmaga. Ne edinstvo strank, vendar pa revolucionarno edinstvo.

Revolucija se ne napravlja po modelih in tidi ne italijanska. Vsaka se izvrši na svoj poseben način. V inozemstvu je treba izvesti ogromno propagando, v Italiji pa pridobiti mlade elemente.

V eni poznejših številkih zahteva list: socialistično republiko, ekapropriacijo, svobodo; malomeščanstvo pa je treba pritegniti v revolucijo in mu zaječiti malo individualno posest. Ob prvem udarcu morajo pasti vsi fašistični voditelji, ne samo oni zgornji.

Zanimivo je, da skupina odbija celo komuniste, češ, da imajo preimimalen program. Težko je izrehati prognoze in kritizirati to ali ono skupino. Ugotavlja se lahko edino, čeprav so med skupinami različna naziranja, da se kažejo rezultati akcije. S časopisjem ("Glasstizis e Libertà", "Avanti", "Nuovo Avanti", "Idea Popolare", "Stato" operalo, "Libertà stampa" v New Yorku) je uspelo med emigracijo zanetiti protifašistično razpoloženje. V New Yorku je celo papeževa sestra Filomena Ratti javno nastopila proti fašizmu. Listi so tudi poročali, da se mornarji že upirajo ukrevali in prevzati razno blago za Italijo. To se je nedavno zgodilo v San Franciscu v Ameriki in v angleških pristaniščih. Z mornarskimi upori na začenjajo vse revolucije zadnjih trideset let.

Tudi v Italiji ne more biti vse v najlepšem redu. Pred mesecem dni je objavil list "Popolo d'Italia" v Milanu članek, v katerem ostro napada one, ki v podzemlju podkavajo tla domovini. Prav te dni je vse italijansko časopisje pod vodstvom "Giornale d'Italia" bridko tolčlo o svetovnem protifašističnem razpoloženju in Virgin Gayda odkrito obtožuje socialiste in komuniste, da hočejo zrušiti fašizem.

In čeprav so v neki meri posledice krize razmere v Italiji, je vendar velika služba tudi organizirane protifašistične organizacije, ki deluje za revolucijo v Italiji. — Iz D. P.

Nikake sitnosti v lečenju sladkorne bolezni

piše dr. John L. Rice,
zdravstveni komisar mesta New York

Res je sicer, da mora "diabetik" (kdor ima sladkorno bolezen) paziti na svojo prehrano, in res je tudi, da injekcija insulina more tu tam biti nekoliko nadležna, ali večina diabetikov se kmalu privadi in prenaša to lečenje s lahkoto in uspehom. Spoznajo tudi kmalu, da morejo opravljati svoje posle kot po navadi.

Diabetik dejanski kmalu odkrije, da ni nikake težave, ako se ravna po predpisani način in rad sodeluje s svojim zdravnikom. Zaveda se svojega telesnega nedostatka, ali se podvrže lečenju radostno, ker zna, da ob primerni oskrbi diabetiki ne umrejo vsled sladkorne bolezni. Večina izkušenih diabetikov ostane pri enostavni dieti in malo rabi posebne jedi za diabetike. Začetkomu vajajo hrano, ali večina ne rabi skake tehtnice. Ako se bolnik prehladi ali in otečeno grlo ali, ako se prikaže kaka infekcija na koži, priporoča se pregled urina. Pod tem okoliščinami je najbolj umestno posvetovati se takoj z zdravnikom.

Se enkrat naj ponovim, da, ako diabetik sledi predpisom zdravnika, uživa predpisane jedi in pazi na higieno, lahko živi tako dolgo kot bi drugače normalno živel.

Bolnik naj se pouči o naravi sladkorne bolezni (diabetes) in o svoji odgovornosti za kontrolira. Na nikak način naj ne poskuša zdraviti se sam. Naj se popolnoma prepusti zdravniku. Ali zdravnik more le pomagati, ako pacient vestno sodeluje, ako bolnik zna opazovati simptome in sam kaj storiti v nujnosti.

Za informacije, ako trpite na tej bolezni, vendar ne se posvetujte z zdravnikom.

Letalske novote v Rusiji

V Moskvi so te dni preizkusili zadnje novosti sovjetske letalske stroke, gumasto jadralno letalo, "planerolet" in avtomatski odpiral padala. Gumasto jadralno letalo se da v nekoliko minutah sestaviti iz sklopljene gumaste vreče, ki se nato napne z zrakom in pritrje na trdo konstrukcijo trupa. Letalo tehta potem samo 42 kg, meri v dolžino 9m in ima 50 m razpetine.

Planerolet je okromen enokrovnik s širokim krilom in motorjem 100 k. s. Tehta 3000 kg, razpetina mu je 28 m. Obtežitev na konjsko silo je rekordna, namreč 24,5 kg. S to obtežbo se je talo dvigne od tal. Ves tovor gre v debela krila, namesto blaga sprejme letalo 16 potnikov.

Avtomatski odpiral za letala je prepravljen aparat, ki odpre padalo sam od sebe po 3 ali 25 sekundah, kakor letalec hoče. Posledično je za začetnike, ki prvič skakajo s padalom, vse tri novote so se v poizkusih izbornostno

Vesti s Primorskega

PEŠIMIZEM V FAŠISTIČNIH VRSTAH V JUL. KRAJINI

Brezposelnost. — Zlati prstan. Staro železo in bombe

Nekam čudno postaja razpoloženje v vrstah samih fašistov. Le malokdo nosi še na vidnem mestu fašistični znak. Fašisti, ki so se izkazali pri raznih pohodih in napadih v Trstu in na dežel, so iz previdnosti že prodali svoje imetje, da s tem lažje najdejo delo. V Trstu in na deželi, ki so se izkazali pri raznih pohodih in napadih v Trstu in na dežel, so iz previdnosti že prodali svoje imetje, da s tem lažje najdejo delo. V Trstu in na deželi, ki so se izkazali pri raznih pohodih in napadih v Trstu in na dežel, so iz previdnosti že prodali svoje imetje, da s tem lažje najdejo delo.

Medtem pa število brezposelnih narašča: ljudje, ki so izgubili delo, se ne morejo zaposliti. V Trstu in na deželi, ki so se izkazali pri raznih pohodih in napadih v Trstu in na dežel, so iz previdnosti že prodali svoje imetje, da s tem lažje najdejo delo.

V zadnjem času so imeli zlatarji polno delo. Prodajalo se je kar na delo manj vredne prstane, da so jih ljudje lahko darovali na oltar domovine za boj v vzhodni Afriki. Oblasti pa so prišle temu na sled in so radi tega odredile, da mora vsak ob predaji navesti ime in naslov, tako da lahko proti njemu postopajo. Mesto oddanih zlatih prstanov pa bodo prejeli železne. Prvotno so nameravali zahtevati za tak prstan, ki je morda nekaj čez desetkrat vrednejši, po pet lir. Na seji, ki se je vršila v Trstu, pa je bil vendar le nekdo tako pameten, da je svari pred tako gorostasno zahtevo.

Tudi pri zbirki železa in drugih kovin je prišlo do neprimernih incidentov. Tako je fašistična skupina "Quis contra nos" pri razkladanju nabranega materiala našla med železjem tudi manjšo bombo. V tistih dneh pa so odkrili večjo bombo z uro v grmčju nad novo opensko cesto. Na Goriškem so nabrali 14.324 prstanov.

Gorica, decembra 1935. — Kot po vsej Italiji, se je tudi na Goriškem vršilo in se še vrši pobiranje poročnih prstanov v prisiljenem tempu. V nobeni meri ni mogoče govoriti, da se je ta akcija izvršila spontano, le če se izjame nekaj primerov vzporedne zbirke, ker so fašisti vpilivali na ljudstvo direktno in indirektno. Fašistični listi sami poročajo, da se je ljudstvo z velikim navdušenjem odzvalo tej akciji, in, ako pripomnimo, da so predstavljeni prstani za precejšnje množice edini nekaj vredni predmet, ki so ga imeli v posesti. S tem so zopet fašisti sami morda nehoti pokazali, v kakem stanju se nahaja goriško gospodarstvo po tolikih letih "umnege" fašističnega gospodarjenja. Na deželi so morale žene nesti svoje prstane več ur daleč, kjer so poslovala nabiralna komisije.

Zagonezna božična darila na Krasu

Trst, januarja 1936. — Kakor smo že poročali, so bili razdeljeni in postavljeni v več krajih na Primorskem zagonezni zavojčki z božičnimi darili. Bili so postavljeni po večini na okna ali na kak drug primeren kraj. Najbolje je bil prilepljen listek z bodrilnimi besedami, da naj vztrajajo, ker odrešenje se bliža. Do sedaj je znano, da so te darove dobili naše ljudje na Krasu in v Istri. Tu so celo bili zaviti v slovenske zastave. Za vso to stvar je kaj hitro zvedela policija in uvedla splošno racijo po slovenskih vaseh, kjer so mnogi teh darov pobrali in zaplenili. Značilno pri tem je, da so oblasti izvršile precej aretacij in to samo žensk, katere so osumili, da so v zvezi z darovi.

Slovenska zastava in slovenski letaki v Barkovljah

Trst, januarja 1936. — Pred kratkim je bila v Barkovljah razboješana na visokem drogju velika slovenska zastava. Seveda ni

visela dolgo časa, ker so jo fašisti hitro odstranili. Toda v okolici so vsi kaj kmalu zvedeli in na vse načine ta dogodek komentirali. Pravijo, da niso mogli nobenega aretirati, ki bi bil osumljen tega dela. Iste dni so bili po Barkovljah raztreseni letaki v slovenskem jeziku in pozivali vse, da naj še malo potrpijo, ker odrešenje mora kmalu priti.

Več aretacij v Trstu

Trst, januarja 1936. — Po mestu krožijo govorice, da je bilo izvršenih več aretacij, baje o krog 6. Vzrok teh aretacij ni znan, vendar je gotovo, da so v kakih zvezi s sedanjim nerazpoloženjem zaradi abesinske vojne.

Tri leta konfinacije, ker je pripovedoval kar je prinašal radio

Postojna, januarja 1936. — Kot poročajo iz Vipave, so baje pred kratkim na Slapu pri Vipavi italijanske politične oblasti aretirale nekega domačega trgovca in ga postavile pred goriško konfinacijsko komisijo. Poslali so ga za tri leta v konfinacijo, in sicer zato, ker je v svoji trgovini pripovedoval odjemalcem, da je radio poročal o slabem položaju Italijanov na abesinskih frontah. — Kot zglada, povzroča radio velike preglavice italijanskim političnim oblastem, ki se trudijo na vse načine, da bi skriale pravi položaj Italijan-ke vojske v vzhodni Afriki. Čeravno v uradna poročila italijanskih agencij, ki deloma prinašajo pretirane vesti o uspehih, nasprotno pa pretirano slabe vesti o stanju abes. vojske, nihče ne verjame in vsak pameten človek slutí neizogibno katastrofo, skušajo merodajne oblasti vsa resnično prikriti. Zato zažugajo vsakomur, ki je na kakršenkoli način vsaj deloma informiran o položaju, ali mu je znan kak dogodek s kaznjo, če bi si upal kaj črhiniti, pa če tudi o čisto resničnih stvareh. Vendar tega ne morejo preprečiti. Največje težkoče pa jim povzroča ravno radio. Tu ne morejo tako narediti, da radio naročniki ne bi poslušali dnevnega poročila, ki pa so danes skoraj v vseh državah osredotočena na dogodke v Afriki.

Božič v Julijski Krajini

Trst, januarja 1936. — Na božični dan in na dan sv. Štefana kakor tudi naslednje dni so bili alarmirani vsi karabinerji in policijski agentje, kamijoni z varnostnimi organi so švigali po vsej deželi, povsod stroge hiše ne preiskave, zaslišanja, na cesti pa so ustavljali ljudi in zahtevali, da se legitimirajo. Po vsej Julijski Krajini se šušlja te dni o nekaterih fašistovih paketih, s katerimi so neznanci na božični večer preplavili deželo. Na ključah od vrat, na oknih, v skednjih, v vežah so našli domačini pakete, naslovljene na njihove otroke. V paketih pa so bile obloke, perilo, sladkarije ter nekaj mladinskih knjig in božično voščilo s pozivom, naj otrok ljubi in čuva svoj dom, ki so mu ga zgradili očetje in pradedje v znoju, trpljenju in suženstvu in v katerem so vzgajali živo lučko: slovensko besedo in slovensko pesem. Baje da so krožili v božični

noči težko natovljeni kamijoni po deželi in pred vsako hišo odlagali božične darilce. Med italijanskim prebivalstvom gre glas, da so poslali darove vojaški begunci in so hoteli tako pozdraviti svoje mlajše brate, ki so še doma. Glas o teh tajnatvenih paketih je vzbudila posebno zanimanje tudi pri pripadnikih neke velenile. Varnostni organi so pridno na delu in plenijo ne samo knjige, temveč tudi sladkarije in obleko, čevlje in perilo. Vse znašajo v balističnih domovih. Knjige bodo zaplenili, drugo pa jim bo morda služilo kot nadomestek za letos izostalo obdaritev otrok.

Areteacija nabornika iz Zavrha pri Divači

Trst, januarja 1936. — V Skočjanu pri Divači so aretirali pred božičnimi prazniki nekega fanta iz Zavrha, ko se je vračal od nabora. Bil je nekoliko vinjen in je v tem stanju razgrajal ter kričal po gostinah, kar ne bi smel. Povsod so ga opozarjali, a vse je bilo zaman, dokler ga ni ogradil neki domačin iz Skočjana, po imenu Znidarič, po domače Jakopinov. Bil je zaprt in z avtomobilom so ga odpeljali neznan kam. Od tedaj že drugi mesec ne vedo ničesar o njegovi usodi. Aretirani je doma, kot rečeno iz Zavrha, majhne vasice med Divačo in Vremako dolino in je iz znane hiše po domače pri Biševih.

Vojski so opijevali Mussolinijevo sliko

Trst, januarja 1936. — S Kraša poročajo: V nekem trgu, kjer je veliko vojaštva, so odredili, da mora nekaj oddelkov oditi na abesinsko fronto. Vojski nikakor niso bili veseli tega "povabila". Večer pred slovesom so kljub nevolji proslavili svoj odhod z vinom. V neki gostilni se jih je zbralo precej. Tu so priredili pravno demonstracijo proti fašizmu in proti vojni. Med vzkliki so pričeli obmetavati in oblivati sliko Mussolinija, ki je bila v gostilni. Ko so jo posteno zdelali, so jo na koncu še opijevali. Gostilničar ni mogel na noben način pomiriti vojakov. Naslednji dan je moral držati gostilno zaprto, da je lahko očistil sliko in prostore, ker bi ga drugače obsodili in mu, kar je najmanj, odvzeli koncesijo.

Trije fantje postavljeni pred vojaško sodišče

Trst, decembra 1935. — Federalno poveljstvo "Fasci di combattimento" iz Gorice je zatožilo vojaškemu sodišču v Trstu tri mladeniče, ker so večkrat manjkali pri predvojaških vajah. — Ti so Margani Albert iz Gorice, Podreka Josip iz Tolmin in Mislej Friderik iz St. V. nad Vipavo. Omenjeno poveljstvo nadalje opozarja starše in varuhne, naj svoje sinove oz. varovance opozarjajo na dolžnosti. Če ne bodo zalegle že itak stroge navedbe in zakoni, bodo primorani poslužiti se kaj hujšega. Zakoni, ki zadevajo vršene predvojaških vaj, vsebujejo: Vsi mladeniči od 18. do 21. leta go obvezani, da vršijo v sobotah popoldne predvojaške vaje. Kdor brez upravičenosti izostane, je obsojen na denarno kazen od 20 do 500 lir. V hujših primerih se kazen podvoji. Kdor izostane

trikrat in ne more svojih zamud zadostno opravičiti, je obsojen na vojaški zapor do 6 mesecev. Starši oz. varuhi, ki bi na kakršnen način ovirali sinove oz. varovance pri izvrševanju te dolžnosti, bodo kaznovani z denarno kaznijo od 50 do 500 lir. Če pa delodajalec ne puste svojih delavcev, ki imajo obveznosti napram predvojaškemu vajam, da bi izvrševali iste, se kaznujejo z denarno kaznijo, ki gre od 100 do 1000 lir. O upravičenosti zamud odloča federalno poveljstvo.

Mons. Bartolomasi, bivši tržaški škof podpravlja vojaške kaspiane v vzhodni Afriki

Vojaški nadškof mons. Bartolomasi, ki je bil pred Fogarjem tržaški škof, je poslal ob koncu novembra v Afriko vojaškim duhovnikom posebno pismo, v katerem hvali njihovo misijo in jih bodri k delu za civilizacijo. Sploh se opaja v Italiji, da morajo vsi višji cerkveni dostojanstveniki tudi versko mobilizirati svoje vernike. To je storil tudi goriški nadškof. V svojem bodrilnem pismu mons. Bartolomasi zaključuje: "Nad vami, nad miličniki naših vojakov, enodušni izraz vere in mogočen domovine, kot še nikoli trdna in verujoča, ki niso veliko ime krščanske in italijanske civilizacije narodu (namreč Abesiniji op. ur.) — če se more sploh smatrati za narod mešanici plemen, noš in ver — ki zastaja v civilizaciji za stoletja, ki pobratuje in povzvišuje ljudi v veri in v svobodi božjih sinov, nad vami in nad njimi naj pride božji blagoslov."

Italijani se pomašajo s svojo plovdivostjo s slovenskimi materami

V Rimu se bo vršilo veliko zborovanje mater, ki ima namen pospeševati rojstva in nego otrok. Vse pokrajine bodo poslale svoje delegacije, ki jih bodo sestavljale najplodovitejše matere. Kot delegatino trž. provincije so izbrali Ivano Mihelj iz Hruševja pri Hrenovici, ki ima danes 7 še živčih sinov, rojena pa je bila 1906.

Kot odposlanke goriške pokrajine so zbrali Marijo Benko roj. Čebren iz Ribemberka. Ta ima 6 živčih sinov.

Roosevelt vetiral bonusni zakon

Zbornica brž porazila veto; senat glasuje danes

Washington, D. C. — Predsednik Roosevelt je v petek informiral kongres, da je vetiral načrt za izplačanje vojaškega bonusa v bondih. V kratki poslanici, ki je bila prvič po 35 letih napisana po predsedniku s peresom, je naznanil kongresu, da izdaja novih bondov v vsoti dveh milijard in 337 milijonov dolarjev pomeni inflacijo in ograža kredit federalne vlade. Tega mnenja je Roosevelt bil lani, ko je vetiral bonusni zakon in to svoje mnenje ni prav nič spremenil.

Nižja zbornica je pa takoj po prejemu veta šla na delo in odglasovala s 324 glasovi proti 61,

Eksekutiva ADF vr-gla rokavico Lewisu

Industrijski odbor razpuščen; socialni amendment odložen

Miami, Fla., 25. jan. — Eksekutiva Ameriške delavske federacije, ki tu zboruje, je zaključila, da je treba ostro nastopiti proti Johnu L. Lewisu, predsedniku rudarske unije UMW in odbora za industrijski unionizem. Odbor za industrijski unionizem, ki ga vodi Lewis, se ima razpuščati kot "nevarna dualna organizacija, ki dela razdor v federaciji."

Eksekutiva je tudi sklenila, da se vprašanje socialnega amandamenta ustave odloži na prihodnjo sejo, ki se vrši v marcu. Predsednik Green je pojasnil, da je treba vprašanje socialnega amandamenta korenito preštudirati, kajti tak amandament je lahko za delavce dvojezen nož. Lahko bi služil za preprečje in zaščito delavskih zakonov, na drugi strani bi se na lahko izrazil proti delavskemu interesom, namreč proti pravi stavke. Green je tudi rekel, da je ni na jasnem, če se socialna zakonodaja lahko zaščiti ali ne brez amandiranja ustave.

Svet Lige narodov zaključil sejo

Sankcije ostale nespremenjene

Zeneva, 25. jan. — Svet Lige narodov se je večeraj razšel, ne da bi bil sklenil kaj konkretnega glede novih sankcij proti Italiji ali glede kakšnih korakov za končanje Mussolinijeve vojne v vzhodni Afriki. Sankcijski odbor je pa ostal na delu v Zenevi. Zvedenci, ki preiskujejo efektivnost obstoječih sankcij, se snidejo prihodnjo sredo. Petrolejski eksperti, ki imajo dognati, če so petrolejske sankcije praktične, imajo sešatek 3. februarja.

Svet Lige narodov je pred zaključkom seje sprejel resolucijo, ki se tiče spora med Sovjetsko unijo in južnoameriško republiko Urugvajem zaradi tega, ker je zadnja pretrgala diplomatske stike s prvo. Resolucija se glasi, da obe državi ne storita ničesar, kar bi ogražalo mir in da čim prej spet obnovita stike. Nacijska afera v Gdanskju je bila položena na polico, ko je Sean Lester, komisar Lige narodov v Gdanskju, informiral Zenevo, da je mestna zbornica v Gdanskju obljubila, da se bo držala ustave in odpravila vse nacijske določbe, katere ogražajo svobodo tiska in govora.

da bonusni zakon mora ostati. Glasovanje v senatu je bilo odloženo na ponedeljek, najmanjšega dvoma pa ni, da bo tudi senat z dvetretjinsko večino razveljavil predsedniški veto.

Najzanimivejše dnevnice delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih štate vsak dan?

Mussolini v velikem strahu pred novo zvezo proti Italiji

(Nadaljevanje s 1. strani.)

se sedaj nahajajo trideset milj od točke, od kjer so pričele prodirati v notranjost Abesinije. Invasija je morda potolažila italijansko prebivalstvo doma, toda njeni praktični učinki so malenkostni. Grazianijeva armada ni dosegla pričakovanih uspehov, kajti teritorij, ki ga je začelno zasedla, je bila velika puščava, kjer ni velikih mest in vasi. Tu in tam je nekaj kolib abesinskih pastirjev, ki pa niso utrpeli nobene škode zaradi italijanske invazije.

Večje italijanske aktivnosti so v teku v sektorju Gerioubi-Gorahaj. Fašistične čete se očitno pripravljajo na napad na Harrar, drugo največje mesto v Abesiniji. V tem slučaju bo najbrž prišlo do vroče bitke, ker je tam koncentrirana močna abesinska armada, ki ji poveljuje ras Nasibu.

V zadnjih dneh so dospеле nove italijanske čete v Mogadiš, v mesto v italijanski Somaliji, ki bodo v kratkem odrinile na fronto v južni Abesiniji.

Gladovni stavkar v Jugoslaviji na robu smrti

Belgrad, 25. jan. — Svetozar Lukić, jetnik v Požarevcu, kateri se že 62 dni ni dotaknil jedi, je že tako slab, da vsak čas umre. Lukić pije samo vodo. Jetniški zdravnik dr. Dragutin Janković izjavlja, da je Lukić začel gladovno stavko 23. novembra kot znak protesta proti obsodbi v dosmrtno ječo zaradi umora.

Filmski direktorji ustanovili unijo

Hollywood, Cal. — Tudi filmski direktorji v Hollywoodu so se pričeli organizirati. Strideset direktorjev je ustanovilo svoj združ ali unijo in izvolilo Kinga Vidorja za predsednika. Večina teh direktorjev zasluži nad \$100.000 na leto. S to organizacijo se filmska industrija naglo bliža zaprti delavnici.

Zamorec Patterson obsojen v zapor

Obravnava proti drugemu obtožencu

Decatur, Ala., 25. jan. — Porota okraja Morgan je spoznala Heywooda Pattersona, enega izmed devetih zamorskih fantov, obtoženih posilstva dveh belopoltnih deklet, s katerima so se sestali na tovornem vlaku l. 1931, za krivega, nakar ga je sodnik W. W. Callahan obsodil na 75 let zapore.

To je bila že četrta obravnava proti Pattersonu in na vseh prejšnjih je bil obsojen v smrt na električnem stolu. Proti obsodbam so bili vloženih prizivi pri federalnem vrhovnem sodišču, ki jih je razveljavilo. Izjavilo je, da so bile obravnave pristranske, ker med porotniki ni bilo nobenega zamorca.

Birmingham, Ala., 25. jan. — Šerifski deputij Edgar Blalock je dobil veliko rano na vratu in Ozie Powell, eden od deveterice zamorskih fantov, obtoženih posilstva, je bil obstreljen, ko je slednji z enim svojim tovarišem skušal pobegniti v teku premetitve iz zapore v Decaturju, kjer se vrši obravnava, v tukajšnji jetnišnici. Ranjeni deputij je bil takoj odpeljan v bolnišnico v Cullmanu, v čigar bližini je prišlo do spopada med obtoženci in stražo. Powell, ki je oči deputija, je bil poslan v okrajno bolnišnico.

Sodnik Callahan je sedaj odredil zbiranje porotnikov za novo obravnavo proti drugemu zamorskemu fantu Clarenceu Norrisu, ki je obtožen istega zločina. Tudi ta je bil na dveh prejšnjih obravnava obsojen v smrt, katere pa so ga rešili prizivi. Zadnja obravnava proti njemu se je vršila v decembru l. 1933.

Dve letali trčili skupaj; šest mrtvih

Honolulu, Havajsko otočje, 25. jan. — Dve ameriški vojaški letali sta večeraj trčili skupaj v višini tisoč čevljev in padli na tla. Šest moških je izgubilo življenje.

Vabilo na MAŠKERADNO VESELICO
katero priredi
SLOVENSKI DOM v Broughton, Pa.
DNE 22. FEBRUARJA 1936
Pričetek točno ob 8. uri zvečer
Razdelile se bodo štiri nagrade, torej je važno, da se potrudite za dobiček. Igrala bo izvrstna godba "Bergant Sisters Orchestra" iz Lihon, Ohio.
Uljudno ste vabljeni val, da se udeležite te veselice in se zabavate v vesel družbi Vabi ODBOR S. DOMA!

Home-Owners!

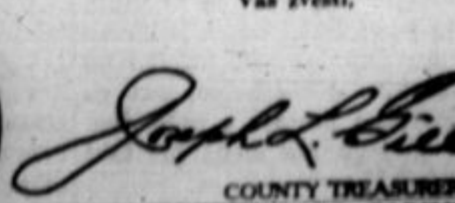
Prihranite si vse kazni

na neplačanih prošlih davkih na vaš dom za leto 1932 in za prejšnja leta s tem, da plačate davke pred 1. februarjem.

PRIHRANITE 25% NA 1932 DAVKIH! Prihranite 37% na 1931 davkih! Prihranite 49% na 1930 davkih! Prihranite 61% na 1929 davkih! Vi lahko pridobite ta izredni prihranek s tem, da plačate vaše zastarele davke pred 1. februarjem 1936.

Ako vam ni mogoče plačati vse te davke naenkrat, se vam izplača vplačati za pomoč vašega bankirja.

Ni je večje obveznosti, bolj važno kakor je ta. Rešite vaš dom pred dolgovi. Rešite samega sebe skrbni vlad neplačanih davčnih računov. To je izredna prilika, ki je vredna pozornosti in zanimanja vseh, ki so zasitili na neplačanih davkih.

Vaš zvesti,

COUNTY TREASURER
CHICAGO, ILLINOIS

Pay Back Taxes Now!

Od leve proti desni: H. Wallace, poljedelski tajnik; senator Bankhead, načelnik senatskega poljedelskega odseka; William Myers, direktor farmskega kreditnega biroja; Marvin Jones, kongresnik iz Texasa, in Lee Pressman, pravni svetovalec federalnega poljedelskega departamenta.

Dolina meseca

ROMAN

Special JACK LONDON—Prevevali Vladimir Levstik

"Če bi šla samo taborit, bi bilo čisto v redu," ga je potolažila Saxon.

"Saj ne greva."

"A oni tega ne vedo," je nadaljevala. "To veš samo ti, in oni si vobče ne mislijo tistega, kar ti misliš, da mislijo. Najbrže mislijo, da greva kam taborit. In najlepše je, da res greva. Greva taborit! Greva!"

Te besede so spravile Billyja v boljše voljo. Šeprav je godrnjalje naznanil svoj trdni namen, da razbije vsakomur, kdor bi se obregnil ob njiju, glavo. Skrival se je ozrl na Saxono. Njena lica so bila rdeča, oči so ji žarele.

"Veš kaj," se je zdajci oglašil. "Nekoč sem videl opero, v kateri so fantje z gitarami preko hrbtov romali po deželi, takisto kakor ti s tem svojim brenkalom. In spotoma so neprestano peli."

"Saj zato sem jo vzela s seboj," je odgovorila Saxon. "In ko bova hodila po veliki cesti, bova spotoma prepevala, in kadar si bova zakurila, bova takisto pela pri ognju. Taborit greva, to je vse. Počitnice imava in si ogledujeva deželo. Zakaj se ne bi tudi nama dvema enkrat dobro godilo? Da, saj niti ne veva, kje bova spala. Treba ali katerokoli drugo noč. Ali ni zabavno?"

"Podjetje je res kratkoročno, bogme da," je pomislila. "A vendar, zavijava v stran in ogniva se te ulice. Na prihodnjem vogalu stoji nekaj fantov, ki jih poznam, in nerad bi ravno njim razbijal glave."

TRETJA KNJIGA
PRVO POGLAVJE

Električna je vozila do Haywardsa, a na Saxonin predlog sta izstopila v San Leandro.

"Vae eno je, kje pričneva svoje potovanje," je dejala, "zakaj neke morava začeti hoditi. In ker iščeva zemlje in hočeva kaj izvedeti o njej, je dobro, da prej ko mogoče začneva poizvedovati. Razen tega se pa želiva poučiti o vseh vrstah zemljišč, blizu velikih mest in zadalj v gorovju."

"Viš jih! Tu mora biti portugalski stan," je večkrat pripomnil Billy, ko sta korakala skozi San Leandro.

"Ni videti, da bi bilo tu prostora za ljudi, kakršna sva midva," je dodala Saxon.

"Prenapolnjeno je videti," je zagodrnjal Billy. "Tako je, kakor da za svobodnega Američana sploh ni več prostora v njegovi deželi."

"Če ga ni, je sam kriv," je z nedoločno ostroto rekla Saxon, jezeč se na razmere, ki jih je šele zdaj začela razumevati.

"Oh, ne vem, kako je. Mislim, da bi Američan lahko delal isto, kar dela Portugalce — če bi hotel. Pa noče, hvala Bogu, da ne. Nič bogve kaj ga ne vleče, da bi žrl odpadke kakor avinja."

"Na deželi morda ne," je oporekla Saxon. "A v mestih sem videla strašno veliko Američanov, ki živijo kakor svinje."

Billy je godrnjalje pritrdil, čeprav nerad. "Mislim, da zapušča farme in silijo v mesto, da bi se jim tam bolje godilo, v resnici pa dobijo samo klofute."

"Glej, koliko otrok!" je vzkliknila Saxon. "Iz šole gredo. In skoraj vsi so Portugalci!"

"V stari domovini niso bili nikoli tako lepo oblečeni," se je porogal Billy. "Semkaj so morali priti, da so dobili spodobno obleko in spodobno hrano. Debeli so kakor maslene kepe."

Saxon je pokimala. Bilo je, kakor da se ji je mahoma nekaj zasukalo.

"Saj to je tisto, Billy. Opomogli so se — in to s poljedelstvom. Njih ne morijo stavke."

"Ne imenuj tega smešnega vrtnarjenja poljedelstvo," se je uprl in pokazal na majhno zemljišče, komaj oral ga je bilo, ki sta pravkar šla mimo njega.

"Oh, še vedno si zaverovan v to, da mora biti vse veliko," se je zasmejala. "Takšen si, kakor

strie Will, ki je imel na tisoče oralov, pa jih je hotel dobiti milijon, nazadnje je pa umrl kot nočni čuvaj. Prav to je križ pri nas vseh, kar nas je Američanov. Vse na veliko. Kar je bilo manj od sto šestdeset oralov, je bilo premalo."

"A vendar," je trdovratno vztrajal Billy. "vendarle so veliki obrati mnogo boljši od vseh teh smešnih vrtičkov."

Saxon je vzdihnila. "Ne vem, kaj je bolj klavčno," je nazadnje pripomnila, "imeti nekaj oralov zemlje in konje, ki z njimi voziš, ali pa ne imeti nič zemlje in za plačo voziti s konji, ki so tuja last."

Billy se je zdrnil. "Le daj, Robinson Crusoe," je dobrodušno zagodel, "maži, da bo kaj zaleglo! A najhujše je, da je res tako. Vraga sem bil svobodni Američan, ko sem vozil s tujimi konji, da sem mogel živeti, stankati in prepetati stavkokeze, obrokov za tistih nekaj kosov pohištva pa nisem zmogel. A nečesa mi je vendar žal. Prekleto hudo mi je bilo, ko je šel tisti naslanjač iz hiše — ti si ga tako rada imela. Marsikatero urico svojih medenih tednov sva prebila v njem."

San Leandro je bil za njima. Stopala sta ob dolgi vrsti majhnih posestev — Billy jih je imenoval "farmice" — in Saxon je izlekla ukulelo, da bi ga razvedrila s pesmijo. Najprej je zapela "Lepo ravnaj z mojo hčerko", nato pa mahoma preskočila v starinsko himno, kakršne prepevajo črnci na svojih molitvenih shodih:

"Oh sodnji dan grmi nad nas,
da zemlja vna se tresne;
budi trobente strašni glas,
da zemlja vna se tresne."

Velik avtomobil, ki ju je prehitel, je zasul njeno pesem s prahom, in Saxon je porabila ta odmor, da je povedala Billyju svojo najpovejšo modro domisljico.

"Veš, Billy, ne pozabi, da ne smeva vzeti prvega kosa zemlja, ki ga zagledava. Te reči se morava lotiti z odprtimi očmi —"

"Odprla jih pa še nista," je pritrdil.

"Zato je treba, da jih odpreva. Kdor išče, najde. Nič ne de, če bi trajalo nekaj mesecev. Saj nisva nikjer priklenjena. Dober začetek je boljši od tuceta slabih. Govoriti morava z ljudmi in dognati, kaj je za naju. Govorila bova z vsakim, ki ga bova arečala. Vpraševala bova. Vsakega človeka bova izpraševala. To je edina pot, da kaj izveva."

"V izpraševanju nisem ravno spreten," se je pobranil Billy. "Teda bomo vpraševala jaz," je vzkliknila. "Dobila bova igro, le način morava izvedeti, kako. Poglej vse te Portugalce. Kje so Američani? Za Mehikance so bili oni prvi lastniki zemlje. Kaj jih je pripravilo, da so odšli? Kako delajo Portugalci, da uspevajo? Vidiš, takih vprašanih je na milijone."

Nekajkrat je ubrala strune, nato se je veselo razlegel njen jasni, sveži glas:

"Srce me vleče v Dixie,
srce me vleče v Dixie,
kjer pomarančevci cvetijo zdaj;
čuj, otročki vpijejo,
glej, grenke solze lijejo;
srce me vleče v Dixie —
jaz moram tja nazaj!"

A zdajci se je preklinjala in vzkliknila: "Oh, kako lepo je to! Poglej to hladnico — vsa polna je grozdja!"

Mala selišča, ki sta korakala mimo njih, so spet in spet zbujala njeno pozornost. Zdaj se je čudila: "Glej, cvetlice!" zdaj: "Oh, kakšna zelenjava!" zdaj: "Vidiš, kravo imajo!"

Moški — Američani — ki so podili svoje košleje in kočije po cesti, so se radovedno ozirali na Saxono in Billyja. Saxon je to dosti laže prenašala od Billyja, ki je neprestano godel in globoko v grlu nekaj mrmral.

(Dolje prihodnjé.)

Ivo Grahor:
Padel za domovino

(Vojna črtica)

Kadunčev je eno največjih posestev na Krasu. Pred vojno je bil tudi Kadunčev rod eden največjih v vasi. Pet sinov in troje hčera je zrastle gozdarju, kakor so včasih rekli staremu. In bilo je tudi dela pri hiši za jet junakov, junaških hlapcev, in za troje dekel. "Marljivost ljudi menda še nisem videl," je dejal Peter Samotnik, stari učitelj iz Slavine, še bolj staremu postojnskemu župniku.

"Zakaj pa silijo fantje od hiše v svet? Ali ne bilo za vse dovolj kruha? Dva sta že odšla v Ameriko. Da, eden se je vrnil, nato je pa tretji odšel. Peter pa se je zdajle spravil nekako na železnico. Prosijo me, naj ga priporočim postaje — načelniku. Ali je tega res treba pri taki hiši? A?"

"Pravim, da tega midva ne moreva predgugati. Takale je navada, rekel bi — star običaj, da preide pri nas kmetija vna na najstarejšega sina. Morda to ni najboljša; pa kdo bi vedel? Sta-

re šege in navade imajo stare vade... je odvrnil učitelj. "Pustite jim! Naj gre Peter za vselej k železnici. Jaz bi rekel, da ko je prišel za delavca, bi ga morali, ker je pameten fant, vzeti za trajno, recimo za kretinika ali za čuvaja. Kaj jaz vem."

"No, bom pa govoril." — Župnik in učitelj sta zvrnila še vsak svoj kozarec vipave in se razšla. Čez dobre dva, tri tedne pa je bil Peter Kadunčev, petindvajsetleten zastaven fant, sprejet pri postaji Prestranek za kretinika. To je bilo še v letu gospodovem 1897, istega leta, ko se je doma najstarejši Kadunčev oženil in je umrl stari gospodar, gozdar, v miru počivaj in večna luč naj mu sveti.

Mladi gospodar je bil moč 30 let in lepe, močne postave. Rojen gospodar je bil; znal je dobro šteti in pridno delati. S Prestranka je vsako leto sprejemal državne konje in jih redil. Travniki so pri hiši za deset do petnajst glav goveda, mlak za nalašč, kakor za konjerejo. Lehe najboljše zemlje so med Kadunčevim in kmetijo uspeva; od letnega do leta so pri hiši premočnejši.

"Ni čudno," pravi učitelj, "za šole Kadunčevi niso izdali denarja, so pa vsi pridno delali. Kar jaz pomnim, so pa vsi pridno delali. Zdvajni sem vedel, da bo skrben mož, kakor je mladi gospodar, še obilo priženil. Zdaj je to ena najboljših kmetij v vsem okraju."

Kmetija je rasla, gospodarjevi bratje, ki so bili odšli v svet, pa tam niso napredovali. Jože je umrl v Rumuniji, Janez v Ameriki, Franc se je vrnil, pa on je bil od nekada mladi čuden — pridne delavec; imel ne bo nikdar nič in se tudi ni oženil. Edino Peter, ta je bil dobro napredoval pri železnici. Oženil se je s pametno žensko, ki je znala šivati in gospodinjiti. Dva otroka imata. Ako ne bi bilo svetovne vojne, bi si bil Peter že kupil kje kakšno posestvo ali bi pa ona vzele v najem gostilno; ob železnici se včasih dobi kaj v najem, tudi zemljišča so bila do vojne še prav poceni. Med vojno seveda ni bilo več govora o tem. Še bog da se je v mladoletju spravil k železnici. Zdaj bi moral k vojakom na fronto. Pravijo, da so padli večinoma večji in močnejši ljudje. Pa tudi samo to, da bi ga bili vpoklicali,

se je zdelo Petru dovolj hudo. Saj je imel že dva otroke, Zorko in Lojzeta, in je skrbel, kam bi ju spravil v šolo. Končno se mu je le posrečilo, da je dal Zorko v zavod v meščansko šolo. Za skup posestva pa je bilo bolje počakati. Brat, ki je ostal na Kadunčevem kot gospodar, nima otrok. V vojsko ni šel, ker je sam in ker ima v reji vojaške konje. Ampak Franeta so zato vpoklicali. Hvala bogu, da tudi ta ni bil dolgo tam. Gluh je in manjka mu dva prsta. Seveda se Franca ne bo poročil, saj je že star. Tako vse kaže, da Kadunčev dom ne bo imel več lastnih otrok. Ali je mar res zapisano, da bo rod izumrl? Vsekakor zdaj ni več kazalo Petru, da bi si kupoval svoje posestvo. Saj se njegov Lojze morda povrne na stari dom, če bo hotel in če bo pameten...

Tako je prišlo, da je Lojze Kadunčev dokončal samo dva razreda gimnazije, potem pa je lepe jeseni ostal kar na strličevi kmetiji, "doma", kakor je rekel Peter. Vseč mu je bilo življenje na kmetih. Ne da bi bil fant vse premislil, ampak kar tako; strica je potreboval na velikem posestvu. Franca je kmalu po vojni umrl. Italijani so ostali v teh krajih in zmerom je bilo več opravka z oblastmi, govoriti je bilo treba italijansko, voditi račune, česar gospodar ni več znal. In Lojze je že spoznal, da je rojen za kmeta.

Oče je bil vesel. S svojo plačo bi bil fanta težko vzdržal do konca v šolah. Odločil se je, da ga ne bo silil. Postaral se je in moral je iti v pokoj. Zadnje leto je še sam obiskal svoj stari dom v Italiji, češ, da je samo obiskal fanta. Ostal je pa vendarle v rojstnem kraju še vse poletje in vsi jesen ter pomagel pri kmečkem delu. Uveril se je, da bo tako še najboljša, da Lojze ostane kar na Kadunčevem.

Počasi, previdno je sklenil načeti pri bratu in pri svakinji to kočljivo vprašanje, kajti glavno je bilo zdaj to, ali bo Kadunčev, ko se postara, res dal vse prepisati na fanta, na tega nečaka? Ali nima še kakšnih svojih tihih načrtov? Fant se bo tudi postaral, moral bo pomisliti na svoj kruh, na kaj trdnega. Zlahka je res zlahka, ampak na jasnem si mora biti za vsak slučaj.

"Fant je jugoslovanski državljani, da veš," je pričel previdno nekega dne razgovor, ko je prišel spet malo pogledat iz Jugoslavije.

"Tako?" se je začudil brat. "Pa saj si rekel, da ga boš pustil pri meni! Ali se nista dogovorila? Zakaj mešaš?"

"Kako? Za tisto sem rekel, da naj se odloči, kakor želi. Ti in Lojze, ampak on je jugoslovanski državljani, kakor jaz in mati in mi vsi, vsa moja družina."

"Pozabil sem že, da je tako. Prav za prav pa se nisem zmotil jaz, marveč ti. Zakaj Lojze je menda tudi tukajšnji italijanski državljani. Tako mi je rekel in kolikor jaz vem, tudi ne more biti drugače. Letos bo moral iti k vojakom."

"Hm. Naj pa gre tukaj k vojakom. Kakor bo njemu bolj prav."

"Če gre k vojakom, bo prav, če ne pa ne. Jaz mislim, da bo že tako, da mora služiti tu tudi v vojski, ako naj postane na mojem nekoč gospodar. Drugače ne bo mogel."

"Ti misliš, da ne bo mogel? Seveda. Pa na to z materjo še nisva pomislila. I n u, pa naj se odloči fant sam! Tu ali tam, na dveh krajih ne more iti hkratu k vojakom."

Na dveh krajih... Z Lojzetom se Kadunčev navadno ni na široko razgovarjal. O njem si je bil že na jasnem, da fant rajši ne bi šel v Jugoslavijo. Če že mora iti v Italijo tudi k vojakom, pa prav. Naj bo. Oče naj ostane v Jugoslaviji, ampak on ne bo mogel več tja.

Tako se je za Lojzeta tisto leto odločilo, da je postal ali prav za prav le ostal italijanski državljani. Prvič je takrat Peter začutil, da ima njegov fant prav. Saj je tako. Res, da je imel nekako že več let dvojno domovino, dvojno domovinsko pravico je imel. Treba se je bilo odločiti za eno ali za drugo, v obeh starih Kadunčevih pa ni bilo dvoma, kako se bo Lojze odločil. Za

njiu oba je bila mogoča le ena rešitev:

Kadunčev mora ostati "doma", na Kadunčevem!

In tako je bilo.

A zdaj se je pričel za Petra Kadunčeva v Jugoslaviji šele prvi križ. Ze drugi ali tretji dan po vrnitvi iz Italije je spet bral v časopisih in na velikih plakatih, da so vpoklicali tudi tukaj njegovega sina k vojakom. Javiti naj bi se šel na vojaški urad dne tega in tega. Ves zakrbljen je povedal to stvar svoji ženi.

"Saj Lojzeta ni v Jugoslaviji," se ji je zdelo vae v redu.

"Ni v Jugoslaviji! To je že prav; res, da ga ni. Ampak zdaj se bo moral vrniti sem, odsluži naj tu, potem pa naj gre spet nazaj, če se mu zdi bolj pametno."

"Jaz bi rekla, da si delaš samo nepotrebnih skrbi," je odločno odvrnila mati. "Kde pa ti je rekel, da se mora prijaviti, če ga ni? Ali ga bodo prišli?"

Skoraj smejala se je, ko je to rekla. Ženskam so te stvari kakor nič. Peter Kadunčev pa ne more kar preko tega; on, ki dobi vsak mesec od Jugoslavije pokojnino, čuti, da ne bi smel preko tega. Lojze se mora prijaviti na nabor, ali pa bo on sam šel tja, na vojaški urad in stvar kako pojasnil, če bo res treba.

Da, skoraj bi bil spet pozabil. Toda v Ljubljani je takšno stvar težko pozabiti. Peter stoji v mlekarni, kakor že večkrat, ko se slučajno porabi več mleka in mora ponj še v mlekarno. Nekaj ljudi je tu, žensk in študentov. Krepek gospod majhne postave, z rjavimi ostrimi brki, govori glasno, kakor pridigar. Vmes grize klobaso. Prav razvnel se je. Peter postoji in posluša.

Kaj govori gospod? Saj se mu je takoj zdelo. Mož pridiga o Primorcih.

"Taki so; o ja!" kriči. "Pravice kot mi, tukajšnji državljani, hočejo imeti pravice! In še kako valjivi in glasni so. Ni je pisarne, da njih ni. Po pet, šest jih že sedi skupaj. V vseh straneh imajo prvo besedo, v Mari-boru so si ustanovili prve, največje gostilne in trgovine. Primorci gre vse po areči. Zato pa naj ima tudi dolžnost, vrag, nate pa da še zabalja. Tukaj imajo prvo besedo in zabavljajo, državljani so pa v Italiji. To je. Pravice imajo in naj imajo še dolžnosti do države kot mi! Pustijo naj italijansko državljanstvo, ne pa da sedijo kar tu in tam. Ha, kaj mislite, da hočejo ti vrage, te ostje sprejeti naše državljanstvo?" je končal go-spod govoreč mož in si spet nastavil k ustom klobaso. Vsa mlekarna je pazno strmela vanj. Da, tako je, se je zdelo, da mu vsi pritrjujejo.

"Ne, ne," se je oglašila stara, debela lastnica mlekarnice. "Državljanstvo jim pa ne diši. Res je tako. Ali mislite, da ne bi šlo nam dosti bolje, da ni toliko teh lačnih emigrantov? Saj sama vidim."

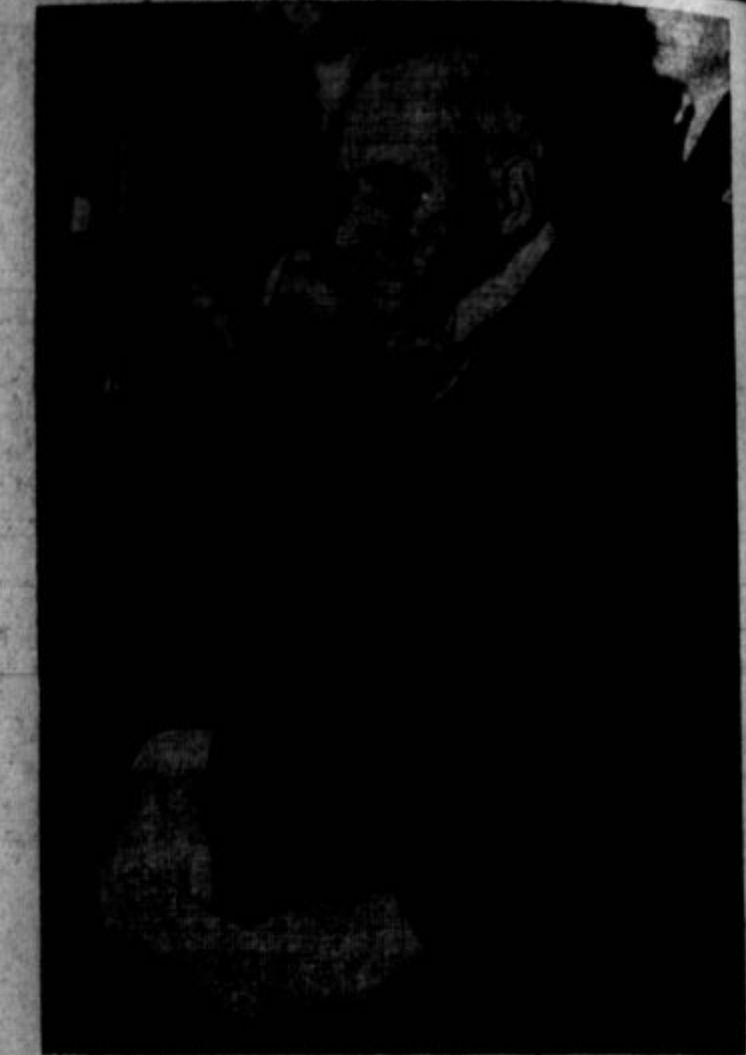
Peter je obstal z odprtimi usti. Sam ni verjel svojim ušesom. Ali je prav ališal? Potem se je spomnil, da je že večkrat poslušal nekaj takih gospodov, torej že vsi to tako mislijo. Šel je ven in se molče približal domov. Bil je resnično žalosten. Nekaj tu ni bilo prav. Ali je res bolj pošteno, da se odloči, se za vedno poslova in gre v sprejme drugod, ali pa se samo zato, ker ljudje zahtevajo? Pretežno vprašanje je bilo to za Petra in on ga gotovo ne bo rešil, si misli sam pri sebi. Na tihem pa gre le dalje in ta misel ga globoko vznemirja. Najprej je zdaj gotovo to, da bo sina treba prijaviti ali odjaviti za nabor.

Smešna zadeva. Peter stoji v vojaškem uradu in drži v roki pismo. V pismu stoji črno na belem, da je Lojze že italijanski vojak in da zato ne more priti na nabor v Jugoslavijo.

Uradnik prebere pismo in gleda zdaj Petra zdaj knjigo, kjer ima Lozeta vpisnega.

"Tako, italijanski vojak je že," pravi in videti mu je, da ga muči velika zadrega. "Ali mu niste mogli pisati, da mora kot naš državljani služiti tu pri nas tudi kadrovski rok?"

(Konec jutri.)

Finančni magnat J. P. Morgan, ki ga je senatni municijski sekretar obdolžil, da je s svojimi manipulacijami potisnil Ameriko v svetovno vojno.

Home-owners are now paying their back taxes is report of County Treasurer Jos. L. Gill

Thousands Respond to Convincing Arguments That Mean Substantial Savings in Tax Penalties

"The large number of home-owners who have been paying their back taxes under the plan whereby they save all interest and penalties," declared Jos. L. Gill, County Treasurer, in a statement today, "indicates that the Public realizes the importance of this obligation and has only needed to be told of the advantages in paying to clear up Cook County homes from tax encumbrance."

Only a few days remain until February first which is the date that was set by the State Legislature as the time limit in which home-owners could take advantage of the provisions for their benefit enacted in House Bill No. 209.

If any man, woman or child in Cook County remains in ignorance of the savings that can be effected under the provisions of this bill, it will not be the fault of Mr. Gill. Newspapers, radio stations, bill boards, circulars and word-of-mouth appeals are telling the story of savings to be effected. Under the provisions of the Legislative enactment, home-owners who have not yet

paid their tax bills for 1932 and previous years may save all interest and penalties by paying before February first. It is pointed out that the smallest saving under this plan amounts to 25% of 1932 taxes, while in the case of 1928 taxes it represents an accumulation of 78%.

"The plan about which we are telling the people," said Mr. Gill, "one that is distinctly for their benefit. To the County and its municipalities it means an improvement in their social structure, but to the individual home-owner it means more. First of all, it means a saving in real money. Second, it means freedom of worry over unpaid tax bills. Third, it means reduced taxes in the future."

County Treasurer Joseph L. Gill and his staff are working night and day to keep up with the flood of applications of home-owners seeking to take advantage of the money saving plan.

It is pointed out that on taxes on property other than that occupied by home-owners a saving of half the penalties and interest is allowed.

The only condition of taking advantage of the current tax offer is that taxes for 1933 must be paid with interest, at the same time.

Želodčno Zdravilo
Iskreno
Priporočano

Chicago, Ill. — "Trinerjevo grenko vino jemljem, kadarkoli tripm na ločilih ali prebavnih nerednostih in lahko ga iskreno priporočam vsem." — Mrs. Susanna Pavlus. Nikar delati poizkusov s kakim drugim vajalnim sredstvom. Jemljite Trinerjevo grenko vino, ki je tekmo zadnja 44 let dokazalo, da je najbolj zanesljivo zdravilo proti zaprtju, plinom, slabemu teku, glavobolu, nemirni spanju in podobnim težavam. Pri vseh lekarnarjih.

TRINERJEV ELIKSIR
GRENKEGA VINA

Joseph Triner Company, Chicago

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vinitnice, časna knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vsa poizkušila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerné, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne pojavnice